L-EWWEL HADD TAR-RANDAN (2017) GHAL XHIEX GIE KRISTU FID-DINJA?

Contributed by Frans Galea
Saturday, 04 March 2017

Din
hija il- Liturgija ta' l-ewwel Hadd tar-Randan (2017) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Il-bniedem huwa fundamentalment esseri, 'lejqa, aljenata. Fi|-|minijiet tal-lum iktar minn qatt qabel. Il-bniedem huwa wkoll l-esseri bl-iktar mo'' intelli!enti u g'alhekk g'andu l-intuwizzjoni li hu 'lejqa li g'aliha |-|mien hu mportanti g'ax !ismu qieg'ed imut. Ma tantx ja'seb fuq dan g'ax il-'in kollu jipprova jaljena ru'u billi g'andu l-bi|a’ tal-mewt jg'ammar f’mo''u. Huwa g'aref, l-eg'ref 'lejqa, imma fl-istess 'in, (u din hi kuntradizzjoni kbira!), hu jg'ix il-bluha, il-gidba. Jilg'ab bil-'ajja! Ja'raq i|-|mien, waqt li jid'ol f’tensjoni g'ax jarah g'addej mg'a!!el. Kemm nies, wara g'exieren ta’ snin indunaw li qatt ma g'exu tassew, qatt ma 'abbew tassew u l-&ajja 'arbitilhom b'al ponn ramel minn bejn subg'ajhom.

Dijo!ene, filosofu Grieg tal-antik, bniedem g'aref 'afna, kien kuljum f’nofsinhar jo'ro! idur ma’ Ateni b’fanal mixg'ul f’idejh. In-nies kienu jid'ku bih u kienu jg'idu: “Fl-a''ar tilef mo''u Dijo!ene!”
U meta staqsewh x’kien qed jag'mel b’dak il-fanal jg'arrex f’nofs ta’ nhar, qalilhom: “Qed infittex bniedem!”
Kien qed ifittex bniedem mhux aljenat, bniedem li qed jg'ix tassew, bniedem li jaf x’inhu jag'mel u mhux imkaxkar mal-kurrent tan-nies ta’ madwaru. Hu tal-g'a!eb li jekk tirkeb fuq tal-linja u tistaqsi lil xi 'add fejn sejjer, kul'add jaf iwie!bek, imma jekk tistaqsi: “G'alfejn qed tg'ix?” kul'add jit'awwad!

Ir-Randan ji!i biex, lil min jie'du
bis-serjeta`, jimbuttah jistaqsi l-mistoqsijiet fundamentali tal-&ajja, li
'afna qatt ma jistaqsu: Min hu
Alla? G'aliex temmen li je|isti? G'alfejn qed tg'ix int? X’!ie jag'mel hawn esù Kristu? Dawn huma mistoqsijiet li jtajjru
l-aljenazzjoni tal-bniedem. &afna
jg'ollu spallejhom u jg'idu: “Xi
thewdin!” u jibqg'u g'addejjin jilag'bu bil-&ajja. In-Nisrani ma jistax jaffordja li jag'mel
dan.

L-ewwel mistoqsijiet li qed jag'mlilna dan
ir-Randan huma dwar esù Kristu: “G'aliex Alla bag'at lil Ibnu? Fejn tid'ol int f’din l-Istorja? G'ax kellu jbati g'alik? F’liema qag'da tinsab biex Kristu 'ass li
kien vallapena li jg'addi minn dak kollu li g'adda min'abba fik?” Ara ta'seb li dawn huma mistoqsijiet 'fief...
Meta Pietru wie!bu tajjeb g'all-mistoqsija “Int min tg'id li jien?” Kristu
a ertah li din ma kinitx minn mo''u imma ispirazzjoni tal-Ispirtu
s-Santu! U hekk kif kien imbierek Pietru
g'ax kien imdawwal mill-Ispirtu s-Santu, bl-istess mod hu mbierek il-bniedem li
jaf jag'ti twe!iba g'al dawn il-mistoqsijiet.

Kristu ma !iex biex jg'allem l-iktar, anke jekk
g'allem 'afna; ma !iex biex isolvi l-problemi tal-bniedem bil-mirakli, anke
jekk g'amel 'afna mirakli. Hu !ie biex
imut u jqum mill-mewt g'alik, g'alija u g'al kull bniedem. Imma g'andna b|onn id-Dawl tal-Ispirtu
s-Santu biex dan nag'rfuh u mhux nispi aw nirrepetu affarijiet ta’ bl-amment.

&add u 'add ma jista’ jid'ol f’dan il-Misteru
tal-G'id ta’ Kristu jekk, qabel xejn, ma jag'rafx dnubu. Anke din hi Grazzja! Il-Knisja qeg'da tag'tina |-|mien tar-Randan
biex in'ejju ru'na g'all- img'a Mqaddsa li mag'ha hemm marbuta mewt jew &ajja
g'alina! U t'ejjija serja tibda
bl-g'arfien, almenu fil-qjies li nistg'u ng'arfu, tad-dnub tag'na. G'aliex?
G'ax kien id-dnub tieg'i u tieg'ek li ni||el lil Kristu mis-sema! Kien id-dnub tieg'ek u tieg'i li welled lill-Messija
fl-g'ar ta’ Betlehem. Kien id-dnub
tieg'ek u tieg'i li !ieg'el lil Alla nnifsu jterraq g'al tliet snin ming'ajr ma
jkollu fejn jistkenn lanqas daqs il-volpijiet u l-g'asafar tas-sema. (ara Mt. 8, 20). Kien id-dnub tieg'ek u tieg'i li tella’ l-Kelma
ta’ Alla li 'alqet l-univers fuq il-Kalvarju u dendilha ma’ salib sakemm Dak li
minnu tnisslet il-&ajja, spi a bla &ajja!

Minn dan kollu wie'ed jista’ jinduna li hu
mperattiv, ta’ bil-fors, li mhux in'abbtu fuq sidirna u ng'idu li a'na midinbin
bi drawwa u bl-amment, imma li nindunaw bil-g'oli u l-fond tal-'tija tag'na u
jisg'ob bina tassew. Min jid'ol
fid-dieqa tal-indiema jista’ jid'ol ukoll fil-fer' tal-ma'fra tal-G'id.

L-Ewwel Qari

L-istorja tag'na bdiet fil- nien
tal-G'eden. F’Adam u Eva kien hemm a'na
wkoll. Doqna l- enna sakemm ma kellna
l-ebda 'jiel ta’ dubju dwar l-Im'abba tal-Mulej. Id-dinja kienet inno enti, bla kapa ita` li
ta'seb il-'a|in. Ma kienx je|isti
l-'a|in. Imma f’Eva emminna l-kelma
insinwanti tal-g'adu. Imma tg'id veru li
Alla jrid jikkontrollana, jillimitana jxekkilna? G'aliex ma jistax ikollna kollox,
kollox? G'aliex dik is-si!ra fin-nofs li
f’daqqa wa'da tfiet tant si!ar o'ra li Hu tana?
Imma g'aliex? G'aliex Hu Alla u
a'na limitati, ma nistg'ux nag'mlu li rridu? G'aliex l-Istorja tieg'i hi differenti minn
dak li nixtieqha tkun?

Is-suspett f’Alla hu dak li qatag'na minn
mieg'U. Is-suspett, li twieled
mis-suppervja, hu d-dnub tal-bidu li minnu 'are! il-'a|en kollu. Eva tawlet idha g'ax kienet !a nqatg'et minn Alla,
kienet !a fid-dnub. L-a||joni tad-dnub
dejjem isse'' g'ax ikun !a faqqas f’mo''na d-dnub. F’Adam u Eva a'na ddubitajna minn Alla u
dnibna. Lkoll kemm a'na! Issuppervjajna u g'idna: “U dan Alla
wkoll...!”

Sirna orfni.
Doqna l-mewt. Da'al il-bi|a’. L-insigurta` kebbitna. Sirna egoisti. L-ie'or sar l-infern g'alina kif qal
Sartre. L-ie'or hu dejjem rival li
jheddek. Tlifna l-kapa ita` li n'obbu
lill-ie'or hekk kif inhu. L-ie'or
jiskomodani, jheddidni. Kif nista’
n'obbu? G'alxejn tag'milli Li!i g'ax,
anke jekk irrid nobdiha, anke jekk naf li hemm qeg'da l-verita`, m’g'andix
sa''a g'aliha. Min se je'lisni minn dan
il-!isem tal-Mewt? (Rum. 7, 24). Il-&ellies tieg'i huwa s-Salvatur imwieg'ed
fil- nien stess fejn waqa’ l-bniedem.

Qari mill-Ktieb tal- enesi. 2, 7-9.
3, 1-7

Il-Mulej

Alla sawwar il-bniedem mit-trab ta' l-art u nefa'lu fi mnifsejh nifs
il-'ajja, u l-bniedem sar 'lejqa 'ajja.

U l-Mulej Alla 'awwel !nien fl-G'eden, in-na'a
tal-lvant, u qieg'ed hemm il-bniedem li kien sawwar. U l-Mulej Alla nibbet
mill-art is-si!ar kollha li jpaxxu l-g'ajn u bnina g'all-ikel; u s-si!ra
tal-'ajja f'nofs il-!nien u s-si!ra ta' tag'rif it-tajjeb u l-'a|in.

U s-serp kien l-aktar wie'ed li jil'aqlu fost l-annimali selva!!i kollha,
li kien g'amel il-Mulej Alla. U qal lill-mara: “Tassew li Alla qalilkom:
'La tiklux mis-si!ar kollha tal-!nien'?”
 U l-mara wie!bet lis-serp:
“Mill-frott tas-si!ar fil-!nien nistg'u nieklu. Imma mill-frott li hemm f'nofs
il-!nien, Alla qalilna: 'La tiklux minnu, u lanqas ma
g'andkom tmissuh, inkella tmutu.’ ” U s-serp qal lill-mara: “Le, |gur ma tmutux. Imma Alla jaf li dak in-nhar li tieklu minnu
jinfet'u g'ajnejkom u ssiru b'al allat, li jafu t-tajjeb u l-'a|in.” U l-mara rat li s-si!ra kienet tajba g'all-ikel
u ti!bdek fil-g'ajn, u s-si!ra t'ajjrek biex tikseb id-dehen; u 'adet
mill-frott u kielet. Mbag'ad tat ukoll lil |ew!'a, li kien mag'ha, u kiel. U nfet'u g'ajnejhom it-tnejn u nteb'u li kienu
g'erja, u 'ietu weraq tat-tin, u g'amlu i'|ma.

Salm Responsorjali

David kien bniedem skont il-qalb ta’ Alla, imma xorta wa'da kien midneb
kbir. Dan lilna j'awwadna. Ninsew li 'dejn l-Im'abba ta’ Alla
g'all-bniedem, id-dnub mhu xejn. Mhux
g'ax id-dnub mhux serju! Tant hu serju
li joqtolna, litteralment. Imma
l-Im'abba ta’ Alla hi ferm ikbar. G'al
Alla, 'afna drabi a'na nies mejta mhux 'ajja; ne|istu mhux ng'ixu.

David daq il-mewt min'abba d-dnub. &aseb
li jekk jag'mel l-adulterju (jaqta’ mis-si!ra mi 'uda lilu minn Alla b'al Adam
u Eva), se jsib il-&ajja, l-eli|ir, il-milja ta’ dak kollu li dejjem xtaq. Imma l-adulterju wasslu g'all-qtil, u l-qtil
wassal g'all-mewt ta’ ibnu. Id-dnub huwa
katina. Il-bniedem igerfex u
jimmultiplika s-sa'ta fuq l-art. M’hemmx
dnub wie'ed, lanqas wie'ed, li ma j'allix konsegwenza fuq kul'add... anke jekk
dan id-dnub ikun fis-sigriet u donnu li ma jikkon erna lil 'add 'liefek. Kull dnub joqtol ftit ie'or lis-so jeta`
tal-bnedmin.

Mela g'aliex David kien skont il-qalb ta’ Alla? G'ax ma kienx aljenat. G'araf mill-ewwel il-kobor ta’ dnubu. Kien jaf hu min hu. Bag'ad id-dnub tieg'u u nidem bil-kbir. Ji!ifieri, kien umli. Dan is-Salm li !ej, li minnu se naqraw biss ftit, ikkomponih fil-qalba tal-indiema tieg'u meta kien f’din is-sitwazzjoni. Hu Salm meravilju|, wie'ed mill-iktar mag'rufa. Nistedinkom taqrawh kollu biex tag'rfu x’inhi l-indiema vera. Ir-Randan ji!i biex ninag'taw imqar ftit minn dan l-ispirtu ta’ ndiema u mibeg'da qaddisa g'ad-dnub.

Ritornell: &enn g'alina, Mulej,
g'aliex dnibna.

Salm 51

Ikollok 'niena minni, o Alla, fi tjubitek;

fil-kobor tal-'niena tieg'ek 'assar 'tijieti.

A'silni kollni mill-'tija tieg'i;

naddafni mid-dnub tieg'i.

G'ax jien nag'rafhom 'tijieti;

id-dnub tieg'i dejjem quddiemi.

Kontrik biss jiena dnibt,

u dak li hu 'a|in f'g'ajnejk g'amilt.

O'loq fija qalb safja, o Alla,

u spirtu qawwi !edded fija.

La twarrabnix minn quddiemek;

tne''ix minni l-ispirtu qaddis tieg'ek.

Roddli l-hena tas-salvazzjoni tieg'ek,

u bi spirtu qalbieni wettaqni.

Ifta'li xufftejja, Sidi,

u fommi jxandar it-tif'ir tieg'ek.

It-Tieni Qari

Fil-bidu staqsejna: X’!ie
jag'mel Kristu fid-dinja? Ir-risposta
jag'tihielna San Pawl f’dan il-qari.
Permezz ta’ bniedem wie'ed da'al id-dnub fil-bniedem, u mad-dnub
l-isfrattu, il-korruzzjoni u l-mewt; hekk ukoll kien hemm b|onn li bi bniedem
wie'ed jit'assar id-dnub u tintreba' il-korruzzjoni u l-mewt. Dak li wettaq Adam, 'assru Kristu
bis-“sieg'a” tieg'u, bil-Misteru tal-G'id.
Dan il-Misteru tal-G'id ma jfissirx biss il-qawmien tieg'u, imma
l- img'a Mqaddsa kollha kemm hi, ji!ifieri d-da'la tieg'u fit-tensjoni,
it-tbatija 'arxa tal-Passjoni, it-telqa f’dirg'ajn il-mewt u r-reb'a f’isem
il-bniedem bil-qawmien tieg'u mill-qieg' tal-qabar.

Kristu !ie g'alija biex jien
ikolli Tama li ti!i mill-Fidi. Jekk
ng'id li nemmen fi Kristu, dan ifisser li jien nemmen li l-Iben Wa'dieni ta’
Alla libes la'am b'al tieg'i u g'ex il-Misteru tal-G'id f’ismi u minfloki. L-G'id huwa l-mog'dija mill-mewt
g'all-&ajja. Huwa Kristu u Kristu wa'du
li jaqsam g'alija l-mewt li minnha jitnissel il-bi|a’ u d-dnub. Huwa Kristu u Kristu biss li lili jag'milni
!ust u l-ebda 'a!a li nista’ nag'mel jien.
Huwa Kristu u Kristu biss li lili joqtolli n-natura marida g'all-mewt,
li ma tistax ma tidnibx, u li writtha ming'and missirijieti, u minflokha
jag'tini natura tixbah lil tieg'U.

&wejje! enormi u bla qjies
reba' g'alina Kristu! Dan g'amlu fuq is-salib u bil-qawmien
tieg'u. L-G'id ta’ Kristu huwa l-G'id tag'na!
Il-merti ta’ Kristu huma l-merti tag'na!
Huwa hawn li hemm b|onn ja'dem mag'na l-Ispirtu s-Santu g'ax il-kliem
tal-bniedem hu fqir wisq biex jiddiskrivi l-Opra ta’ Kristu b’risq tag'na. Huwa l-Ispirtu li g'andu s-setg'a jmiss
il-qalb tag'na u jdawwalha, u a'na “naraw” dak li g'ajn qatt ma “rat” u

“nisimg'u” dak li widna qatt ma “semg'et”.
Min se jifhem dak li g'amel Kristu bl-intelli!enza umana wa'edha? I|da bosta kienu dawk li !ew imda''la f’dan
il-Misteru Kbir u bil-Mag'mudija li r ivejna a'na lkoll g'andna dritt
nakkwistaw din il-Grazzja. Kulma jrid
ming'andna l-Missier hija x-xewqa li ng'arfu lil esù dejjem i|jed u ma nkunu
kuntenti qatt b’dak li na'sbu li nafu.

Qari
mill-Ittra ta’ San Pawl Appostlu lir-Rumani.
5, 12-19

B'alma
kien permezz ta' bniedem

wie'ed li
fid-dinja da'al id-dnub,

u permezz
tad-dnub il-mewt,

u hekk il-mewt la'qet il-bnedmin kollha,
g'ax kollha

dinbu...

Kienet
g'adha ma waslitx il-Li!i, id-dnub kien

!a
fid-dinja:

imma
d-dnub ma kienx mag'dud,

ladarba Li!i ma kienx hemm.

Madankollu
l-mewt saltnet ukoll minn Adam sa

Mosè, mqar fuq dawk li ma waqg'ux
fid-dnub li fih kien

waqa'
Adam, li kien xbieha ta' dak li kellu ji!i.

Imma
d-don m'huwiex b'all-'tija.

G'ax jekk
permezz ta' 'tija wa'da mietet il-kotra,

aktar u
aktar issa l-grazzja ta' Alla u

d-don mog'ti bil-grazzja ta' bniedem wie'ed li
hu esù
Kristu,

xterdu
bil-bosta fuq il-kotra.

U
d-don anqas ma hu b'all-frott ta' dak il-wie'ed
li dineb;

g'ax
tassew,il-!udizzju mog'ti fuq dnub wie'ed

wassal
sal-kundanna,

i|da
d-don mog'ti wara 'afna dnubiet iwassal
g'all-!ustifikazzjoni.

G'ax
jekk min'abba fil-'tija ta' wie'ed wa'du

saltnet
il-mewt, permezz ta' dak il-wie'ed,

aktar u aktar dawk li jir ievu l-kotra tal-grazzja u d-don tal-!ustizzja

g'ad isaltnu fil-'ajja permezz ta' wie'ed li
hu esù Kristu.

Mela kif bil-'tija ta' wie'ed wa'du
waslet il-

kundanna fuq il-bnedmin kollha,

hekk ukoll bl-opra tal-!ustizzja
ta' wie'ed waslet lill-bnedmin kollha

l-!ustifikazzjoni tal-'ajja.

G'ax kif
bid-di|ubbidjenza ta' bniedem wie'ed
il-'afna saru midinbin, hekk ukoll bl-ubbidjenza ta' wie'ed il-'afna jsiru
!usti.

Evan!elju

Hu tqil g'alina nirriflettu kif esù ma kienx
biss Alla imma bniedem ukoll. Anzi,
fil-persuna ta’ esù ta’ Nazaret, l-Iben ta’ Alla kellu d-divinita` tieg'u b'al
mg'ottija mill-umanita` tieg'u. Meta
kien |g'ir kellu b|onn jikber fil-g'erf u l-maturita` (ara Lq. 2, 52). Kien ibati u kien jifra' b’dak kollu li
j!ieg'el bniedem ibati u jifra'. U biex
tassew jimmatura u jissa''a' fir-Rieda tal-Missier (dejjem b'ala bniedem) kellu
b|onn jirba' it-tentazzjoni, g'ax Hu !ie ttentat bit-tentazzjonijiet kollha, kollha,
li bihom huma ttentati l-bnedmin.

Dawn it-tentazzjonijiet tal-bniedem nistg'u
ni!bruhom fi tlieta. 1. “It-Tentazzjoni tal-&ob|”: wara l-'ob| hemm il-flus li “jsolvulek”
it-tbatija u jag'tuk sigurta`. G'aliex
g'andek tbati? 2. “It-Tentazzjoni tal-Istorja”: g'ax ma
jbiddillix l-Istorja Alla, jekk lili j'obbni?
G'ax ma jaqlag'lix kulma nitolbu, jag'mel miraklu. Kristu kien jaf li die'el g'al Storja
diffi li. G'aliex g'andu jkun hekk? Min se jemmn li Hu, bin mastrudaxxa, kien
il-Messija imwieg'ed? Miraklu, u
ne'ilsu! In-nies jarawk nie|el minn fuq
it-Tempju bla ma ji!rilek xejn.
Il-problemi kollha solvuti.
Fama. G'aliex ma jag'milx hekk
mag'na l-Missier? X’ta'wid hu dan? 3.

“It-Tentazzjoni tal-allat foloz”:
adurani u d-dinja tkun tieg'ek.
Il-'ajra g'as-su ess. Din
il-'ajja biss te|isti. M’hemm xejn lil
hemm mill-mewt. Qatt !ie xi 'add lura
mi - imiterju? Akkwista d-dinja u tkun
fer'an. Dik 'ajja! Itfa’ kulma g'andek fis-snin li se tqatta’
hawn, g'ax dawk huma tieg'ek u xejn aktar... u jkollok nisa kemm trid, flus,
popolarita`, setg'a...

Kristu !ie mdawwar minn dan kollu
bis-serjeta`. Wara erbg'in jum sawm kien
bniedem dg'ajjef, donnu mi!nun wa'du qalb il-blat tax-xag'ri. Kienet tog'ma tal-esperjenza tal-Misteru
tal-G'id. Reba' u ni|lu l-an!li
jaqduh. Hekk ji!ri lilna kull darba li
fid-dlam tal-prova neg'lbu sa'ansitra r-ra!uni tag'na. Wa'edna dan qatt ma naslu g'alih, i|da
bil-qawwa ta’ Dak li reba' qabilna, iva.

Versett:
Glorja u tif'ir lilek, Kristu!
Il-bniedem mhux bil-'ob| biss jg'ix, imma b’kull kelma li to'ro! minn
fomm Alla. Glorja u tif'ir lilek,
Kristu.

Qari mill-Evan!elju ta’ San Mattew. 4, 1-11

Mbag'ad l-Ispirtu 'a lil esù fid-de|ert biex
ix-Xitan i!arrbu. U esù baqa' sajjem g'al erbg'in jum u erbg'in lejl, u
fl-a"ar 'adu l-!u'. U resaq it-tentatur u qallu: "Jekk inti Bin Alla,
ordna li dan il-!ebel isir 'ob|."
I|da esù wie!bu: "Hemm miktub,

‘Il-bniedem mhux bil-'ob| biss ig'ix

i|da b’kull kelma li to'ro! minn fomm Alla.’ "

Mbag'ad ix-Xitan 'adu mieg'u fil-Belt imqaddsa,
qieg'du fuq il-qu ata tat-tempju, u qallu: "Jekk inti Bin Alla, inxte'et

g'al isfel; g'ax hemm miktub li,

‘Lill-an!li tieg'u jordnalhom jie'du 'siebek,’u li

‘Fuq idejhom jerfg'uk,

&alli ma ta'batx ri!lejk ma’ xi !ebla.’ ”

Qallu
esù: "Hemm miktub ukoll,

‘I!!arrabx lill-Mulej Alla tieg'ek.’ ”

G'al darb'o'ra x-xitan 'adu mieg'u fuq muntanja
g'olja 'afna, urieh is-saltniet kollha tad-dinja u l-glorja tag'hom, u qallu:
"Dawn kollha nag'tihom lilek jekk tinxte'et tadurani." Mbag'ad qallu
esù: "Itlaq, Xitan! G'ax
hemm miktub,

‘Lill-Mulej Alla tieg'ek,
g'andek tadura,

u
lilu biss taqdi.’ ”